

nódást. Így leginkább négy-öt játszó, egy-két zenész és maximum negyvenfős publikum előtt tudom elképzelni. Közösségépítő és terápiás. Manapság éppen erre van a leginkább szükségünk.

Most minden történet monostori (mono-story). Szigetmonostor zárt közösség, meglepően erősnek és összetartónak (belterjesnek?) tűnik (ettől én magam természetesen kívülállónak). És arról árulkodik: mind így bírjuk ki. Apró, zárt, erős közösségekben. Kikapcsolva a híreket, és csak azt venni tudomásul, ami ezekbe a zárt közösségekbe is beszivárog. És válasz érkezik magamnak: engem is ezek tartanak meg. A családom, a barátaim, ezek a pici, felüdítő pillanatai az ittlétnek. Nemcsak a földi létben, az országban élésnek. Egy könyvfesztivál, egy színházi előadás. Egy találkozás az írókörömmel. Egy beszélgetés írotársakkal. Egy óra a diákjaimmal vagy egy könyveimre kíváncsi gyereksoporttal. Egy óra a lovammal. Vagy az épp ötven lépésre kezdődő erdőben. Amúgy pedig a világ tetején lakom.

Hargitai Miklós

A teve meg a tű foka

80

A templom, ahová rövid itthonléteink alkalmával járok, közel van a tűzhöz. Már mint földrajzilag, ha „tűznek” azt a budapesti városnegyedet nevezzük, ahol a jelenlegi hatalom legtöbb családja él. Mert amúgy mindenféle tűztől távol van: a teteje – ahogyan arról korábban megemlékeztem – épp beomlik, a belső falai penészednek, a külseje hámlik, télen hideg, nyáron meleg. Mintha nem is a legkeresztényibb uralkodó (saját szavai szerint „Európa keresztény DNS-e”; ami azért, valljuk be, sokkal jobban hangzik, mint ahogyan ugyanezt Simicska Lajos a maga keresetlen stílusában megfogalmazta) regnálásának 15. évében lennének egy olyan korszak után, amikor nemhogy az egyházakra, de még a keresztény hit szempontjából hozzájuk képest nyilvánvalóan érték és értelem nélküli futballklubokra is szakadatlan pénzeső hullott, hanem mondjuk Észak-Albániában Enver Hodzsa uralma alatt. A fene érti: az Orbán-kormány irracionális kegye és a magyar adófizetők nem egészen spontán nagylelkűsége folytán nem csak a határon túli magyar területek, de lassan már Afrika templomai is jobb állapotban vannak, mint ez itt, alig néhány kőhajításnyira a NER epicentrumától, a Cinege utcától. Rendben, vannak érthetlenebb dolgok is a rendszerben – ha engem kérdeznek, ott van például az a több százezernyi honfitársunk, aki 2010-ben a két választási forduló között döntötte el, hogy a Fideszre voksol, és megszavazza nekik a kétharmadot; a mából visszanézve ez volt a 21. századi Magyarország legnagyobb mellényülése, pedig elég sűrű a mezőny –, de azért valaki ezt is megmagyarázhatná.

Persze én is tudom, a templom csak a keret, a díszlet, a lényeg a tanítás. Három bibliai idézet tartozik (számomra) nagyon szorosan a rogyadozó épülethez. Az egyiket (János 1:11) egy helyettesítő paptól hallottam pár hete.

A Dunántúlról jött az idős, jó kedélyű atya, és hozott magával egy adomát is. Valamikor Pannonhalmán szolgált; állítólag ott esett meg a dolog. A pannonthalmi bencés apátság egy hegy tetejére épült, ahová néhány évtizeddel ezelőtt még számárháton hordták föl a vizet. A szamarak a hátukra szíjazott jókora cserépkorsókkal egész nap ingajáratban közlekedtek a völgyben lévő kút és a hegytető között. Történt, hogy az egyikük, miután odafönt megszabadították a terhétől, önállósította magát, és úgy döntött, hogy benéz az ebédlőbe. Bent ültek a szerzetesek, köztük az az atyafi is, akinek az volt a szokása, hogy minden váratlan helyzetre mondott egy odaillo, de az adott szituációban tréfásan hangzó újszövetségi passzust, amin a fráterek mindig jót derültek. Csakhogy az apát nem sokkal korábban megelégette ezt a kihágást, és eltiltotta emberünket a szentségtörő cselekménytől, mondván: a Bibliával nem viccelünk. Ám amikor a szamar fejé megjelent az ebédlőajtóban, és a csökönyös négylábú a többszöri felszólítás, sőt a tuszkolás hatására sem akart távozni, az előljáró kivételesen engedélyezte a barátnak, hogy megint citáljon valamit a Szentírásból. Amire a derék csuhás azt mondta: „Az övéi közé jött, de az övéi nem fogadták be őt.”

Hogy így volt-e, azt ma már aligha lehet megállapítani, mindenesetre a vasárnapi mise közönsége jót derült rajta. De nem ezért mesélem most el, hanem mert összekapcsolódik a második idézettel (Máté 23:6 – „A lakomákon az asztalfőn és a zsinagógákban a főhelyeken szeretnek ülni; szeretik, ha köszöntik őket a tereken, és ha mesternek szólítják őket”) meg a harmadikkal is.

Kisebb-nagyobb megszakításokkal tíz éve lakom a kerületben, egészen közel a centrális erőtér legközepéhez. Két templom van gyalogosan is elérhető távolságban, a zugligeti Szent Család és a svábhegyi Szent László, jellemzően ezekbe járnak a rezsim katolikus hatalmasságai a famíliájukkal együtt. A kezdetekkor pontosan az volt a helyzet velük, amivel Máté evangélista a farizeusokat jellemezte. Máté, azaz eredeti nevén Lévi egyike volt Jézus tizenkét apostolának, azaz a közvetlen tanítványi körhöz tartozott. A Biblia szerint vámszedőként dolgozott, mielőtt Jézus elhívta. A vámszedők akkoriban nem örvendtek túlságosan nagy népszerűségnek az egyszerű zsidók körében, mert a római megszállók nevében és számára szedték be az adókat. Lévi azonban otthagya a sötét oldalt, és a Messiás követői közé állt, ugyanakkor, előéletéből adódóan is, szeretett oda-odaszúrni korábbi elvtársainak, azaz a korabeli zsidó elitnek.

A történelmi kitérő után térjünk vissza a XII. kerületbe, és ugorjunk vissza a jelenből tíz évet az időben: nemzetünk aktuális nagyjai akkoriban nem egyszerűen az első padsorokat foglalták el, de igyekeztek eseményt csinálni már a bevonulásukból is, elvárva az üdvözléseket, a főhajtásokat meg minden más gesztust, ami a hatalomnak szerintük kijár. Aztán eltelt egy szűk évtized – ugyancsak a kormányfő szavai szerint a legdicsőségesebb ebben az évszázadban –, és valami nagyon megváltozott, legalábbis a külsőségek alapján. Először épp azon a vasárnapon figyeltem föl rá, illetve akkor gondoltam végig, hogy mit is látok, amikor a vendégprédikátor azt a szamaras sztorit beleszötte a szentbeszédbe. Szóval: mostanában már nincs diadalmas bevonulás; elkésés van, vagy az utolsó pillanatban érkezés. Megállnak leghátul, hogy lehetőleg

ne kelljen senkivel se szemkontaktusba kerülni; utoljára jönnek, és elsőként távoznak, sokszor még a misét lezáró áldás előtt. És nem áldoznak. Ezt csak a katolikusok fogják érteni, de nekik biztosan mond valamit (igaz, ők azt is tudják, hogy nem illik erről beszélni, talán még észrevenni sem szabad – „ne ítéld, hogy ne ítéltess” –, úgyhogy próbálok nagyon tapintatosan fogalmazni; neveket meg eleve nem írtam, mert a konkrét személyeken túli tanulság, ha van, sokkal fontosabb, mint hogy kikről van szó).

A mise akkor is érvényes, ha valaki nem áldozik, vagyis a végén nem veszi magához az ostyát, amit a pap addigra már átváltoztatott Krisztus testévé – ez az átváltoztatás a mise lényege. De ha valaki a kegyelem állapotában van, vagyis tiszta a lelkiismerete, akkor áldozik, hiszen „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az énbennem marad, és én őbenne. Ahogyan engem az élő Atya küldött el, és én az Atya által élek, úgy az is, aki engem eszik, élni fog énáltalam” – az örök élet ígérete azoknak szól, akik részt vesznek az áldozatban, és nem azoknak, akik csak végignézik. Ezerféle oka lehet annak, ha valaki tartósan nem áldozik. De a legkézenfekvőbb, hogy olyasmi nyomja a lelkét, amit nem mer elmondani a gyóntatószékben a papnak, vagy ha elmondja is, nem kap rá feloldozást. A feloldozáshoz a bűnvalláson túl őszinte bánatra van szükség, meg egy hasonlóan őszinte ígéretre, hogy többé nem... Nem olyan egyszerű, ha az ember nagyon benne van valamiben, ami egyrészt a hatalomgyakorlás lényege – emlékeznek még Láncki András felejthetetlen definíciójára? –, másrészt viszont a tíz parancsolatból egyszerre többre is beleütközik.

82

És itt jön a képbe a harmadik idézet – épp a legutóbbi vasárnapon hozta elő az akkorra rendelt evangélium. Ne haragudjon a kedves olvasó, ha kicsit hosszabban idézem, talán meg fogja érteni, hogy miért. „Egy alkalommal odalépett Jézushoz egy ifjú, és megkérdezte tőle: »Mester, mi jót kell tennem, hogy eljussak az örök életre?« Jézus így felelt neki: »Ha el akarsz jutni az örök életre, tartsd meg a parancsokat.« Az megkérdezte: »Melyeket?« Jézus felsorolta: »Ne ölj, ne törj házasságot, ne lopj, hamisan ne tanúskodjál, apádat és anyádat tiszteld, felebarátodat pedig szeresd úgy, mint saját magadat.« Az ifjú erre kijelentette: »Ezeket mind megtartottam. Mit kell még tennem?« »Ha tökéletes akarsz lenni – felelte Jézus –, add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben. Aztán gyere és kövess engem!« Ennek hallatára az ifjú szomorúan távozott, mert nagy vagyona volt.”

Jézus ekkor a tanítványaihoz fordult: „Bizony mondom nektek, a gazdagnak nehéz bejutnia a mennyek országába. Újra mondom: Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába.”

Hátul álltam én is – bűnös emberek vagyunk mindannyian –, figyeltem az arcokat. Azon a vasárnapon már nem a helyettes pap misézett, hanem a rezidens plébános. Régóta van ott, ismeri arcról, névről az előkelőket, tudja, hogy kiknek prédikál, de hát ő sem tehet mást: a katolikus egyház pontosan előírja, hogy melyik napon melyik evangéliumi idézetet kell felolvasni a szószékről, és aznapra ez jutott.

Nem könnyű szavakba önteni. Egyrészt olyasmi látszott (remélem, nem csak odaképzelttem), hogy ezek az emberek valahol legbelül mégiscsak hihet-

nek valamiben. Másrészt az egész annyira kínos volt, hogy még az atya is érezte, pedig ő messze volt, elől a szentélyben. A prédikációnak legalább a fele arról szólt, hogy valahogyan feloldja az ellentmondást, és hogy elmagyarázza: Jézus nem is úgy gondolta. „Nem a gazdagsággal van baj, hanem azzal, ha helytelenül használják.”

Mióta a hatalommal cimborálnak, azóta sosincs bajuk a gazdagsággal. Történelmileg így alakult: csak meg kellett várniuk hozzá, amíg Jézus távozik közülük.

Talán egyszer megértik, mennyire megnehezítették azok dolgát, akik mindennek ellenére megpróbálnak megmaradni az egyházban (és az országban).

Talán.

Majd egyszer.

Parászka Boróka

Dédapánk, Drakula

Karnevál – október végén tartok hazafalé Budapestről Erdélybe, és ez a szó jut eszembe arról, amit rövid ott-tartózkodásom alatt tapasztaltam. Mintha mindenki valami frivol jelmezben és maszkban lenne, messziről a fővárosba csöppent emberként nem tudom eldönteni, a körülöttem lévők épp rejtőzködnék vagy mindenáron látszani akarnak. Azt sem értem, mi ezt a danse macabre, ami a szemem előtt zajlik. Széles mozdulatokkal, indulatosan beszélnek az emberek, állandó az izgatottság, a feszültség, vibrál a levegő. Rég jártam erre, korábban volt valami letargia, kopott izzás. Omló vakolatok, mélyülő ráncok az arcokon, összehúzott gallérú kabátok. Most valami fellángolt kívül-belül az emberekben, valami bál zajlik, amire hívatlanul betoppantam. Az illemszabályokat sem ismerem, a résztvevőket sem, még a régi barátok, munkatársak is új, korábban nem látott arcukat mutatják. Rendszerválság, rendszervég? – ízelegetem a lehetséges diagnózisokat, de annyira új ez a Budapest, annyira ijesztő is ugyanakkor. Mi más tehetnék, alázatosan hátrább lépek – ez nem az én műsorom. Nekem itt csak mint csendes szemtanúnak szabad jelen lenni.

A főváros sűrű rengeteggé vált, amiben elmosódtak a régi ösvények, újakat taposnak ki a csörtetők, az ismeretlen irányokba rohanók. Sosem voltam bennszülött errefelé, mostanra csak tapintatos idegenként, látogatóként sodródhatok ide-oda. Pedig intézményesen most kötődöm igazán Budapesthez, szövegeket szerkesztek, távrólól végzett, de ezer szállal idekötődő munkám van. Folyamatosan itt élőkkel beszélgetek, itt történő eseményekről, agyban s tán lélekben is egy kicsit itt élek, vagy legalábbis abban a városban, amit hatszáz kilométerről innen, Erdélyből el tudok képzelni Budapestként. A képzeletbeli, sosem volt országom, nagyon is valóságos fővárosát.